

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

БРОЈ 4. У СОМБОРУ 15. ФЕБРУАРА 1880. ГОД. XII.

„ШКОЛСКИ ЛИСТ“ излази сваког 1. и 15. у месецу. Претплата је за целу годину 3 ф., за 4 месеца 1 ф. а за Србију 8 динара годишње. Учитеља, који имају мању плату од 300 ф., богослови и приправници добијају лист у пола цене. Дониеси и претплата шаљу се : Уредништву „Школског листа“ у Сомбор.

СТЕВАН БРАНОВАЧКИ

подпредседник српског народно-црквеног сабора и саборског одбора, председник „Матице српске“ и српске црквене општине новосадске кр. саветник и т. д.

преминуо 8. јан. 1880. у 76. години живота.

Стеван Брановачки био је један од првих, најважнијих и најревноснијих раденика на црквено-просветном пољу нашем. Све своју снагу посветио је овој раду. У организационим, аутономним пословима учествовао је у првом реду—а аутономној управи нашој био је управо душа. Вредан и истрајан као ни један, оставља за собом празнину, која се не да испунити. Као домољуб познат у целој отачбини нашој, а као родољуб опште љубљен и поштован од целога народа српског, заслужује да га уздигнемо као пример и да на пробу му рекамо :

ВЕЧНА ТИ УСПОМЕНА У СРПСКОМ НАРОДУ !

С Е Д Н И Ц А

НАРОДНО-ЦРКВЕНОГ ШКОЛСКОГ САВЕТА,
ДРЖАНА 16. ЈАН. О. Г. У КАРЛОВЦИМА.

Српски народно-црквени школски савет имао је седницу 16. јануара о. г. под председништвом преузвишеног г. администратора Анђелића а у присуству гл. шк. референта др. Натошевића и чланова др. Н. Ма-

кеимовића, Ј. Бороте, Ст. Лазића и Т. Димића, у којој су расправљани ови предмети :

Допис Њ. Св. патријарха Ивачковића, којим јавља, да је решен од управе архиепископије карловачке и митрополије српске, а за администратора да је наименован епископ бачки Герман Анђелић узет је на знање. Прочитан је закључак срп. нар. цркв. сабора од 27. октобра 1879. бр. 639, којим се школски савет упућује, да расправу о српским народним школама у хрватско-славонској крајини на основу §. 111. III. кр. рескрипта од 10. августа 1868. спроведе, а у погледу школа у бившој банатској и бачкој војеној крајини изврши свој закључак од 6. јула 1878. У свези са овим закључком прочитан је телеграм бар. Филиповића достављен Њег. Светости патријарху за време трајања прошлога сабора, у ком се јавља, да нема више нужде, да се изашљу помешане комисије ради констатовања вероисповедних и општинских школа, пошто су међувремено све граничарске школе — осим 11 српских вероисповедних школа — већ организоване у смислу граничарских школских уредаба од 8. јуна 1871. После дужег саветовања решено је, да се школски савет обрати представком ц. кр. генералној команди у Загребу, у којој ће изјавити, да пристаје на врховни државни надзор у школама онако, како је предложено бар. Молинари у својим одписима од 10. дец. 1873. и 22. јануара 1874., те по томе имала би генерална команда уредбу за срп. нар. школе од г. 1872. обнародовати, што до сада још учињено није а после обнародовања имале би се изаслати помешане комисије, које ће одлучити чисто српске школе од општинских школа. У погледу школа у бившој угарској граници журиће се енарх. школски одбори бачки и вршачки, да изврше горе помешану закључак школског савета, односно да изашљу окружног протопресвитера и енарх. шк. референта, који ће на лицу места скупити све нужне податке ради рекла-

мације српских школа на темељу §. 3. уредбе од 16. октобра 1877. и уједно испитати природу извора, из којих је српска народна школа у једној или другој општини основана или издржавана, те да у том случају ако је и у колико је школа основана и издржавана црквено-општинским имањем или у колико је један део црквено-општинског имања у опште употребљаван на српску школу, имаће то као својину црквене општине заступити, односно општину упутити, да то имаће — у колико је комунални месни школски одбор руковаће његово преузео — приватно — правним путем рекламује и повери заступство своје у тој ствари епарх. фискалу. — Молбе општине планчанске и јаковачке сабору упућене, а од овога школском савету устуњене, да им се школе сада комуналне поврате у вероисповедне, као што су и биле, решиће се у своје време, кад се разбистри питање о граничарским школама. — Пријава епарх. школ. одбора горњокарловачког, како су у хрватским школама изложена српска деца погрдама и од самих учитеља и како се хрватска младеж подстиче на то и штампом, уступа се дотичном епарх. одбору, да потражи лека код земаљских власти. — Предлог посланика Петра Томића, да се са крњачке школе, коју походе само српска деца, одстрани садањи учитељ римљанин и постави учитељ правосл. вере уступа се епарх. одбору, да лека потражи код војеног заповедништва у Загребу. — Нацрт уредбе за српске вероисповедне нар. школе израђен од учитеља панчевачких служиће као материјал анкетној комисији. — Прочитан је закључак срп. нар. цркв. сабора од 4. октобра 1879. бр. 226, којим се школски савет упућује, да уз преслушање стручњака и на основу законито ујамчене аутономије и слободе наставе изради предлог за уредбу о уређењу српских вероисповедних школа од најнижег до највишег степена за опсег целе митрополије и да га идућем састанку саборском на расправу поднесе. У из-

вршењу овога закључка, усвојио је школски савет овај начин поступања: гл. шк. референт израдиће основу ове уредбе, која ће се најпре у првој идућој седници школ. савета расправити и за тим као подлога расправи поднети анкетној комисији. Чланови овој комисији именовале се у пролетњој седници школ. савета. — Прочитан је закључак сабора о оснивању једног средњег завода за Хрватску и Славонију. Путем енарх. власти упитаће се црквене општине у Глини, Корјеници и Пакрацу какав завод желе и шта нуде. — Одлука сабора, да се карловачкој гимназији са јавношћу даде потпуна самосталност надзора и да сама собом изашиље повереника на испите зрелости издаје се патронату исте гимназије на извештај. — Управа срп. учитељске школе у Сомбору пријављује, да кикиндека и падејска општина, које су писмено завештале давати учитељској школи овој, она 50 ф. ова 16 ф. 40 н. годишње на набавку учила и које су ово до 1866. године уредно давале а од то доба никако недају, те се сад нагомилао дуг кикиндеки на 700 ф. а падејски на 213 ф. 20 нов. Упућује се управа, да сама собом тражи своје право. — Васи Црквењаковићу учитељу у Тарашу издаје се учитељски декрет. Од сада ће се уручивати овакови декрети поред реверса. — Михајло Ђурић, матурант на реалци у Раковцу моли, да се постави за суплента на препарандији горњокарловачкој. Ова молба није уважена, пошто је већ постарано о томе. — Расписује се стечај на једну стипендију, коју је уживао ученик Грујић. — На допис Н. Ђ. Вукићевића, уредника „Школскога листа“ у Сомбору, позваће се све општине, да се предплате на овај лист.

МНЕЊЕ УПРАВИТЕЉА УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ У СОМБОРУ О НАСТАВНОМ ПЛАНУ КР. УГ. МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ ОД 29. ЈУНА 1879., ПОДНЕТО ШКОЛСКОМ САВЕТУ.

(Вис. кр. уг. министарство просвете послало је наставни план

од 29. ј. 1879. епарх. шк. одбору бачком, који је исти спровео шк. савету ради упутства уз мњење, да се тај план у неколико противи нашим школским уредбама од г. 1878. Услед тога позове школски савет президијално управитеља учитељске школе у Сомбору, да поднесе о том наставном плану своје мњење. Исто гласи :)

Пре свега опазивши и овом приликом, да високо министарство у погледу и на најважније школске послове непосредно са нашим епархијским школским властима дописује, чиме се највиша наша школска власт у велику неприлику поставља, а најважније школске ствари без њенога се знања свршују или се у најбољем случају извршење њихово по читаве године одуговлачи, те се тим месни школски одбори и учитељи у велику неприлику према државним школским надзорницима стављају; слободан сам предложити: да се од стране школског савета високом министарству поново до знања стави, да ерско-народни школски савет у Карловцима, као највиша школска власт ерских народних вероисповедних школа у Угарској, на основу превишње кр. уредбе од г. 1872. постоји и уједно да се умоли исто в. министарство, да ради одржања реда, све своје наредбе и уредбе тичуће се православних ерских вероисповедних школа непосредно народном школском савету у Карловцима достављати изволи, јер епарх. школске власти само од овог школског савета могу наредбе примати и примљене без затезања извршивати морају. Као што би и ова висока министарска наредба од 29. јуна 1879. јамачно пре почетка текуће школ. године у живот ступила била, да је у своје време непосредно школском савету достављена.

Прелазећи на саму ствар т. ј. на наставни план за немађарске школе у Угарској, који је високо кр. министарство у смислу 38. законског чланка од 1868. год. и 18. законског чланка од 1879. год. под горњим бројем и датумом издало, — ја неделим мњење епарх. школског одбора бачког, да се исти наставни план у опреци налази са наредбом високог школског савета од 6. јула 1878. бр.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

34., него га сматрам као попунење истога плана на основу доцније донесеног државног законског чланка 18. од год. 1879., према коме се на сваки начин има удесити нови наставни план за наше народне школе у Угарској, што га школски савет по предходном вјећању и закључку у идућој својој седници сачинити и издати има.

Но пошто се овај нови наставни план заједно са припадајућим распоредима часова неможе на брзу руку изградити, и тек би у почетку следеће шк. године у живот ступити могао, а државни надзорници школски, — као што ми је из искуства познато, — обилазећи наше школе по добивеном упутству изискују, да се очигледна настава и мађарски језик по смислу министарске наредбе од 29. јуна пр. г. учи и предаје, чудећи се што учитељи наши преко својих власти ту наредбу добили нису и што по њој нису у стању поступати; с тога у интересу опстанка наших школа и за избећи свако закаснење, које би школама нашим веома шкодити могло, слободан сам најпонижније предложити, да изволи високи школски савет или президијално или из прве своје седнице издати привремено упутство епархијским школским властима: бачкој, будимској, темишварској и вршачкој, да се, по смислу горе споменуте високе министарске наредбе, у свима вероисповедним школама нашим уз брижљиво учење матерњег језика има и мађарски језик, почевши од другог разреда, у свима старијим разредима учити. Особито пак да се учитељима упутство даде, да очигледну наставу са вежбањем у мишлењу и говору на матерњем језику у 4 седмична часа од сада не само са ученицима I. и II. него, — по изричном захтеву горње наредбе, — и са ученицима III. и IV. разреда брижљиво предузимају, вежбајући при том децу не само у правилном говору на матерњем језику, него учећи их да имена ствари, што им се показују, знају и на мађарском језику казати, а за тим да изведене

WWW.UNILIB

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

очигледном наставом реченице о каквоћи, радњама, градиву и употребењу посматраних ствари у потпуним реченицама и на мађарском језику изговарати, разумети и на сходна учитељева питања на истом језику одговарати знају. За овако учење службе, уз досадање упутство за вежбање у говору и разумевању, и уз „Упутство за предавање мађарског језика. I. (Панчево, код браће Јовановића.)“ још и књиге, које је високо кр. министарство о. г. у кр. свеучилишној штампарији у Будим-Пешти штампати дало под насловом: »Vezér és kézi könyvek a magyar nyelv tanítására a szerb ajku növendékek számára. Budapest, m. kir. egyetemi nyomdában. 1880.« Ове дакле књиге ваљало би наложити сваком учитељу да их непосредно, прву код браће Јовановића у Панчеву, а остале код одправништва кр. свеучилишне штампарије у Будим-Пешти за себе набаве и да се по њима при предавању мађарског језика владају.

Даље имало би се једним путем наредити, да се уз вежбање у мађарском говору по могућству већ у другом разреду народних школа започне учење писања и читања мађарског, које се у трећем разреду има потпуно довршити, при чему за употребење ваљало би поново препоручити мађарски буквар од Стевана Коњовића или онај од Јована Поповића, као и упутство за предавање мађарског језика од Јована Поповића (Панчево 1880.) За четврти разред народних школа ради вежбања у читању, писању, разумевању и говору мађарском, држим да је врло целисходна књига под насловом: „Мађарска граматика и читанка за IV. разред народни школа од Стевана Коњовића сомборског учитеља (У Сомбору издање књижаре Каракашевића, цена 30 н.), коју ваљану књигу ваљало би такође одмах горе наведеним путем препоручити свим нашим школским властима и школама као школску књигу.

Природне науке.

Локиер о хемичким елементима.

Славни астроном *Локиер*, ког је популарну астрономију превео код нас *Др. Ђорђе Натошевић*, дошао је посматрањем спектрума различитих звезда до тог закључка, да садањи наши хемички елементи (или бар неки од њих) нису проста, него сложена тела. Узрок, што до тог резултата не дођосмо у нашим лабораторијама, сматра он у том, што не располажемо тако високим температурама, какве су нужне, да се та тела даље разлуче и каква још влада на неким звездама. *Локиер* каже, да што је топлија која звезда, у толико јој је простији спектрум. На веома светлим звездама види се само водик у грдној мнoжини и магнезијум, ког је атомска тежина мања него велике величине осталих метала. Металички елементи јављају се на звездама редом по њиховој атомској тежини. Тако се на хладнијим звездама као што је наше сунце виде на једнима само водик, магнезијум, натријум: на другима придође још и калцијум, на трећима и гвожђе и т. д. али нема никаквих металојида. На још хладнијим звездама сви су металички елементи сједињени, те се у спектруму не виде више њихове пруге, него само пруге од металојида и јединења. Што је старија која звезда, у толико више ишчезава са ње слободан водик; на земљи на пример нема нигде више слободна водика.

Локиер изводи отуд, што на сунцу нема металојида, да су металојиди сложена тела, које сунчана жега може да разлучи.

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

(*У Панчеву*) се догодио један немио случај, који жалосну сенку баца на нашу аутономију и на оне, који би били у првој линији позвани, да је чувају. Три ученице тамошње више женске школе умрле су од божића до пре неки дан (26. јан.) од дифтеритичне вратобоље. На то закључи учитељска колегија тог завода, да се има школа затворити на 14 дана. Закључак тај дође пред патронат, који га на основу мњења др-а Л. Ненадовића не одобри, него нареди да се школа има и даље држати. Овај патронатски закључак није годно учитељској колегији. Прописани пут беше призив на школски савет, али уместо тога позове управитељ више женске школе магистрат, да он затвори

школу, што је овај разуме се драговољно урадио. Како нам се јавља, закључно је патронат, да од школског савета иште истрагу против управе.

(Противу школскога закона у Аустрији), који је одузео школама верозаконски значај, поднели су епископи римске цркве у Чешкој министарству просвете у Бечу меморандум, у ком захтевају, да се вероисповедне школе опет успоставе. У њему се особито наглашује, да школе не показују правог напретка, одкако су се оделиле од цркве и постале безверске. Ако се не поправи стање народних школа у том погледу, биће чешки епископат принуђен, да одкаже свако саучествовање при извађању школског закона; он ће морати да забрани подручном свештенству учествовање у школским одборима, а своје ће верне пажљивима учинити на свету дужност хришћанског васпитања деце и опоменуће их, да се чувају заразе, која их може снаћи у безверским школама. — У свези с'тим стоји предлог посланика кнеза А. Лихтенштајна, што га је поднео царевинском вјећу у Бечу. Исти захтева, да се постојећи школски закони подвргну темељитој ревизији и да се нарочито обзир узме на верозаконске и народносне потребе становништва.

(Из Ст. Паланке.) Откад се пре неколико месеци збише промене у чланству школскога одбора и управи школској може Паланка казати, да је за њу настало срећније и напредније доба живота; јер ти нови чланови одмах по својој успостави постараше се, да јадно стање наших школа поправе. У Паланци постоје 1 женска и 3 мушке школе са 600 деце. Над мушком су 3 учитеља, од којих учитељ I. р. више од 40 год. учитељује са 140—50 деце, други у II. р. пак једва је кад имао нешто више деце од 30, а трећи је богме у III. и IV. разреду и са 10—12 деце задовољан био, дочим је учитељица сама са 140—50 деце у 4 разреда радила, а остала деца седеше дома. Из овога се види, да учитељ I. р. с једне стране због старог начина учења неје могао напредак и успех нигда показати! јер свако је дете морало бар 2—3 а мало неуредније и по више година чамити, чекајући на способност за прелаз у старији разред. Крај ваког стања може се замислити, колико је муке и труда стало учитељицу, која је једина са 4 разреда руковала, особито ако је хтела и желела, да покаже већи напредак и успех! Школски одбор, у ком су прваци Никола Стојаковић, управитељ школа, и Марко Марцикић, у споразуму са учитељским збором, паралелиса I. р. са оделом А и Б; и то у одео А.

дође старија половина деце, која су од чести нешто по старом начину читала, а у одео Б почетници, дочим учитељу П. р. придодаше ону неколицину деце III. и IV. р. тако, да ће идуће школске године одавде и V. р. понићи, а из I. р. очекивати је сад бар што већи број за II. р. оспособљене деце. Што се пак женске школе тиче, и ову неје вредни одбор из вида изгубио, већ је, при првој посети школа и добивеном отуд уверењу о прекомерном броју деце, смеаства учитељички етечај расписао. И тако,—како је у изгледу, да ћемо од јесени још једну мушку снагу прибавити—моћићемо лако доћи до ваљање мушке шесто и женске четвороразредне школе уз незнатан број школу неносећујуће деце. Крај овога имамо и повторну школу, која се из дана у дан,—ван среде као дана трга—од 11—12, а недељом и празником од 2—4 редовно држи. Глобарине, побране од неуредног похађања неколицине, утичу у школски фонд. Приметити је, да женске деце у овој школи више има. Најзад ми је поменути, јер је доиста сваке хвале вредно, да поменута врсна браћа придржавајући се строго „уредбе школске“ не заборавише на школски фонд од неколико година постојећи. До јесенас био је обичај овде, да—готово рећи ма ко умро—по тргну цео, а почесто и два разреда на погреб, не обзирући се на школско време а још мање на спољашње прилике времена,—и крај свег тога школа отуд никакву корист брала неје. Школски одбор видећи, да је ово непрактично, закључи: да дотични, који за погреб 9 ђака узимте, има платити 50 н. шк. фонду, а за цео разред 2 ф., и тако је наш фонд дочекао, да је ваљаним руковањем до близу 1000 ф. нарастао, из ког се сиротој деци нужна одећа као и учевна средства за школе и децу набављају. Ово су у овом кратком времену све зрели плодови наших првака и свесног шк. одбора, односно њиховог заузимања и труда око забатаљеног сирочета нашег—школе. И дао би Бог, да наши независни и енергични борци за просвету, бар ако не дуже а оно још 10—15 година овако устрају,—е би се онда запитати могли, у чијим рукама ваља да је управа школа и шта све може независност, интелигенција и енергичност учинити. Слава им, ваки се хиљадили!!

(*Заједница чешких учитељских друштава*) држала је своју прву скупштину 2. фебр. у Прагу. Беше до 200 учесника, који престављаху 23 друштва. За председника је изабран Машек. Скупштина је закључила, да се ове јесени сазове општа чешка учитељска скупштина.

КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗИ.

9. *Шта природа деци приповеда* с чешког превео Гаја М. Матић. (Издање књижаре В. Валожића.) С колорираним корицама. Београд. Цена 1 динар.

Књижицу ову препоручујемо за даривање ученицима основних школа у старијим разредима. У њој се налази више приповедака, у којима се описује живот неких биљака и животиња; уз то се на више места обзире на пољоделство, а причом о месецу раширује се познавање природе и изван земље. Излагање је сасвим примењено деци. Сваки педагог, који озбиљно мисли о свом позиву, настоји, да буди религиозно чувство свуд, где је томе место. И г. Матић је на то пазио. Али начин, којим то чини, сувише је застарео. У причи „Пред шибом зовиним“ држи н. пр. једна зеба читав курс из ботанике и зоологије. Ипак морамо ободрити г. писца, да и даље настави популаризовање природних наука. У њега је врло лепа воља, а напредује сваким даном све више. Ово му је делце н. пр. у сваком погледу далеко измакло пред његову „Читанку за пољопривреднике,“ ма да и овде има још доста излишних страних речи (гимпл, штиглиц и др.)*

10. *Поступак при настави у десетичним разломцима* за основне школе написао Светозар Милетић, земун. учитељ. Панчево, 1879. Наклада књижаре браће Јовановића. 8°. с. 61. Цена 40 нов.

Г. Милетић, који је написао ово дело, спада међу наше највредније учитеље на књижевном пољу. Досад је већ написао „Наставу у српском језику,“ „Практичан поступак при настави у рачуну у првом разреду народних школа,“ исто тако „Практичан поступак при настави у рачуну за други разред основне школе,“ даље „Поступак при настави у обичним разломцима за 4. разред основних школа,“ па сад нам ево даде и поступак за децималне разломке, који је намењен петом разреду народних школа. Ко је прогледао споменута дела, могао је одмах видети, да има с' писцем посла, који је потпуно познат с' предметом, о ком нише и који је свестрано размишљао о стварима, о којима је рад да нас поучи. И у овом делу изложио нам је н. пр. делење целог броја са децималним разломком и делење децималног разломка са децималним разломком тако лепо и лако, да се управо поносити можемо, што тако ваљана члана имамо у нашем учитељству.

*) Бодрење ово постаде међутим на жалост безпредметно. Гаја М. Матић преминуо је 13. Јан. у Београду у својој 29. години. Мало је људи његових година, који оставише иза себе тако обилан рад као пок. Гаја. Смрт његова губитак је за нашу књижевност.

Друго је дакако питање, да ли је овај поступак као и његови предходници поникао из праве потребе. За ученике такове књиге већ по самој нарави ствари нису, а учитељима нису нужне, јер сумњамо да има учитеља, којима би требало *per longum et latum* износити сва питања и одговоре, који се сами од себе намећу при практичном раду и који могу и друкчији бити, па да буду ипак добри. Догматизам и у овим стварима до у ситнице терати не би никакве цељи имало, а неби било ни могуће. И најкраснији предмет изгуби интерес таким дугим трактирањем. Данас и сами стручни листови доносе врло ретко таке ситничарске методичне израде, а нама ево даје г. Милетић (зацело у похвалној ревности) цео низ поступака само за један предмет и то за један само саразмерно мален део тог предмета. Учитељ треба да има здраве методичке назоре уопште, а те добије колико је за почетак нужно у учитељској школи; примењивање тих назора у школској пракци ствар је индивидуална и мења се временом и код једног истог учитеља. Овим нећемо да побијамо несумњену важност угледних предавања, која су код свију напредних народа уобичајена; она служе усавршавању у учитељској вештини и јаком су побудом за што ваљанији и потпунији рад. Како је код нас мало прилике за така предавања, то их у неку руку замењују књиге г. Милетића и ми их с' тога као зрело израђена дела препоручујемо особито млађим учитељима. Уједно да упозоримо г. писца на неке непотпуности. На с. 3. одмах у почетку вели, да се разломак пише са две бројке (цифре), а треба да је речено: са два броја, јер у броју може бити и више цифара, те се тако може и бројитељ и именитељ састојати из више бројака. У дефиницији децималног разломка (с. 9.) сасвим би изоставили, да „се све на десет једнаких делова деле,“ јер у тој форми неће то никоме разјаснити, шта је децималан разломак. Исто тако цео одељак о уметању ништица пред децималне бројке није нимало нуждан, а може веома да забуни, јер је стављен на место, које му не иде. Готово увек казује се, да јединице стоје на „најмањем“ месту (уместо најнижем). У истом смислу говори се и о „највећем“ (место највишем) месту. На с. 39. иште се од ученика да множи $3 \cdot 25$ са 16 без обзира на децималну тачку. Кад је исти свршио, пита га учитељ: „Да ли си ти заиста множио 325 ?“ а ученик треба по поступку да одговори: „Несам.“ Али је он бо'ме заиста множио 325 , кад се није обзирао на децималну тачку. На с. 44. у правилу за делење децималних разломака са целим бројем није обзир узет на околност, кад децималан разломак стоји сам без целог броја пред њим. У задаћи на истој страни: „Кад 1 Хл. вина

вреди 17 фр., пошто ће бити 0.5 Хл.?" налазимо ова питања: „Хоће ли 0.5 Хл. вредити више или мање?“ Ученик одговара: „Мање.“ „Колико пута мање?“ „Пет пута мање.“ Овај одговор ученика не стоји. Даље пита још учитељ: „Каквим ћеш ти то рачуном израдити?“ а ученик одговара: „Множењем,“ али ја уверавам г. Милетића да ће ту ученик, ако је иоле добар, одговорити: „делењем.“ Тако не удесна и сувише извештачена питања могу да покваре целу ствар. Множење целог броја са децималним разломком може без по муке да се изведе простим мењањем фактора.

М. Петровић.

Р а з н о.

(*Саборски одбор*) држао је своје седнице од 16. до 24. јан. Најважнији му посао беше, да подели појединим својим члановима предмете ради припреме за идући саборски састанак, који ће бити између ускреса и духова. Од школских ствари предат је др-у Н. Максимовићу предлог о урачунању досадањег службовања А. Варађанина и Ђ. Глибоњског; Каменку Јовановићу статут о мировинском фонду за професоре и чиновнике и предлог о међусобној свези српских црквених општина ради осигурања црквено-школских здања против пожара. Предлог за уредбу о мировинском фонду за срп. нар. учитеље поднеће се сабору онако, како га је израдио школски савет, пошто ће се пре тога ремонстровати противу министарске наредбе, којом се сабору ускраћује право оснивања панзионог фонда. Одлука сабора о квинквеналима професора саопштава се патронатима новос. и карлов. гимназије ради исплате у сабор. буџет у то име стављене укупне своте од 1668 ф. 28 нов. Извештај школског савета о зидању карловачке гимназије предат је др-у Ј. Суботићу.

(*Г. Стево Чугурило*), главни надзорник црногорских школа почаствован је, како јавља Г. Ц., о св. Сави орденом крста и медаље за заслуге, које је показао на пољу школе и наставе у Црној-Гори. Отликовање ово од стране Њ. Височанства обрадоваће све пријатеље српске школе!

(*Како се из хрватских школских књига даје српска историја научити?*) „*Slike iz hrvatske i slovienske poviesti za gradjanske i više djevojačke učione od Petra Tomića, Zagreb 1879,*“ стр. 118 стоји овако: Проти Дечанскому дигне се његов брат Константин, но буде у битци убијен. *На то букне рат са бугарским краљем*

Михајлом јер је сестру његову Неду Сјеџан Дечански био протјерао“ У истој књизи на стр. 117: „Стјеџан (т. ј. Немањин син) добије од Паше Хонорија трећег краљевску круну и буде окруњен г. 1217 и прозван: првовјенчани“ — У хрватској повјесници за средње школе, (? Ткалчевић) стр. 135: „Када на име по смрти Милутина Уроша (1321) завлада свладавши своје супарнике Стјеџан Дечански, покори си бн Бугарску (1330), Македонију и Албанију, па се прозва царем.“ У истој књизи на стр. 222: „Србија стојала је уз источну цркву, по коцем XII столећа за владе Стјеџана првовјенчанига (1195—1228) настојањем св. Саве прионула уз Рим, и од римске столице добила своју метрополију. У Србији до душе владао је источни обред и живот источне цркве, али њезини владари стојали су ипак тада уз римску столицу и то до краља Милутина, који оженивши се са Симоном кћерју бизантискога цара Андроника приста опет уз цариградску цркву. Његову сину и наследнику Стјеџану Душану и т. д.“ (П. Р.)

(У Београду) је прослављен св. Сава уз необично учешће публике у свима просветним заводима.

(У Вуковару) је на дан св. Саве говорио беседу тамошњи учитељ г. Петар Кућанчанин. Ограничен простор нашег листа не дозвољава, да је донесемо у целости.

(Из Кнеза) смо добили допис, у ком се особито хвали ревност тамошњег учитеља г. Т. Доброног. Исти је на св. Саву држао у школи говор, који се свима допао. Том приликом декламовало је и више деце на опште задовољство.

(У Магали) код Темишвара скупљено је приликом светосавске светковине 118 ф. 30 н. на верозаконски школски фонд. У корист истога фонда давана је 19. јан. беседа, која је 205 ф. чиста прихода донела. „Н. Г.“

(„Сељак“). Изшао је 1. број „Сељака“, илустрованог листа за целокупну пољску привреду и кућевне потребе. Радујемо се, што се опет покренуо овај користан лист. Садржај 1. броја је одабран, а доноси четири слике, од којих је једна красно бојадисана. Уредник листу је познати наш економски књижевник проф. др. Ђорђе Радић, који га је још г. 1861. покренуо у Новом Саду. „Сељак“ излази сваког 10. и 25. на читавом табаку. Годишња претплата за Аустро-Угарску износи 4 ф., а шаље се књижари браће Јовановића у Панчево. Уредништво се налази у Пожаревцу.

(Књижевне вести.) Познати наш књижевник М. Ђ. Миљевић позива на претплату на књигу: „Седо Злоселица и учи-

тељ Миливоје.“ Цена је 1 ф. а шаље се писцу у Београд. — И ове године изаћи ће „Словенски алманах“ у Бечу. Цељ му је, „да упозна своје читаоце с обликом и духом језика и с особинама свију појединих словенских племена.“ Уредници српског дела су Тодор Стефановић Виловски и Паја Ј. Марковић. Цена је за претплатнике 1 ф. 20 н. — Накладом књижара В. Валожича у Београду изашло је дело: Хасан-ага, историјеза приповетка написао Милорад П. Шапчанин. Цена 2 динара.

(*Заклада пок. архимандрита Стевана Мизајловића*) износи 150 фор. По жељи њеног родољубивог оснивача добијају од камате једна школа у горњокарловачкој и две у будимској дијецези Ш. Л. на дар. У то име шаље се лист српским школама у Јасеновцу, у Дарди и у Маџар-Боји.

(*Лудви Хајнал*) кардинал и калочки архиепископ дао је као ердељски владика 200,000 ф. на цркве, 135,000 ф. на школе и 115,000 ф. на сиротињу. Као калочки архиепископ дао је музеуму на ботаничку збирку 10,000 ф., на женске манастирске школе у Баји, Суботици, Бачу, Новом Саду и Сомбору 180,000 ф., на калочке основне школе 60,000 ф., на калочку звездарну 30,000 ф., на сечињску школу 10,000 ф., на пензиони учитељски фонд своје дијецезе, који је он сам створио 35,000 ф. За спомен своје покојне матере установио је у Сечињу (неоградска жуп.) као месту свог рођења сиротиште и кућу за немоћне и дао је на то 78,000 ф.; у Калочи је основао сиротиште и болницу и потрошио је на те заводе 93,000 ф. У опште је жртвовао на просветне и добротворне цељи већ више од подруг милиона! (В.)

(*Школски савет*) подарио је два на горњокарловачкој препарандији упражњена штипендијска места по 80 ф. из срп. нар. фондова за тек. школску годину Ђ. Крајиновићу и К. Драгосавцу, родом из горњокарловачке дијецезе, који довршују приправничке науке у препарандији у Сомбору.

(*Платоневски одбор*) држао је 8. фебр. седницу. У истој су на четир упражњена штипендијска места по 50 ф. год. избрани: приправници Милош Бандић из Кикинде, Петар Марковић из Купинова, Петар Коњовић из Сомбора и приправница Емилија Јовановића из Н. Села.

(*Руска влада*) је наредила, да се од другог овогодишњег пољећа има подвостручити школарина у свима државним школама и да се од плаћања исте не може ослободити ни један ђак. На свучилиштима у Петрограду, Варшави, Кијеву и Харкову школарина је утростручена.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

(На школе у Беогу) прелиминовано је за г. 1880. свега

www.u2,406,920 ф.

ПРОМЕНЕ У ШКОЛСТВУ.

— Као што „С. Зора“ јавља, дао је проф. Лука Зоре оставку на звање главног школског надзорника за Босну и Херцеговину и примио је опет уредништво „Словинца.“

— Гђца Јелена Јанковића, пре учитељица у Шапци, изабрана је за учитељицу у Паланци. Од горњокарловачких приправника и приправница изабрани су: г. Михаило Орловић за учитеља у Власеници, гђца Милева Покрајчева за учитељицу III. и IV., а гђца Милица Тодоровићева за учитељицу I. и II. разр. у Сарајеву, г. Раде Калембер за учитеља у Травнику, г. Ђорђе Свитлић за учитеља у Приједору, г. Петар Кућанчанин за учитеља у Вуковару, г. Никола Ножић за учитеља у Дубици, гђца Маца Гределева за учитељицу у Доњој Тузли и гђца Зорка Ненадовићева за учитељицу у Брчком. Г. Навао Красић именован је за учитеља у Белој Палаци у Старој Србији.

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— Тражи се учитељ у Иванди. Плата је 110 ф., 36 кибли жита и 12 кукуруза, 5 ф. паушала, 50 н. од сваког погребца, 4 данца ораће земље, слободан стан и огрев. Молбенице се шаљу месном школском одбору.

Од 3. броја имамо само још неколико примерака, а од 2. ни једног више. Нови претплатници добијаће у накнаду за та два броја „Основе хемије у кратком изводу“ од проф. М. Петровића, које се дело иначе за 30 н. може добити у администрацији овог листа. Постараћемо се, да бројева, који одсад долазе, буде увек доста.

Издаје и уређује: НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.